

โครงการ การขยายผลและขับเคลื่อนรูปแบบ การดำเนินงานระบบอาหารเพื่อสุขภาวะอย่างยั่งยืน ในจังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ประเด็นหารือ เรื่องความมั่นคงทางอาหาร :

- เกษตรผสมผสานในสวนยาง
- เกษตรผสมผสาน 1 ไร่ 1 แสน

7 มกราคม 2564

3 องค์ประกอบของระบบอาหาร

1.ความมั่นคงทางอาหาร

- การมีอาหารเพียงพอ
- การเข้าถึงอาหาร
- การใช้ประโยชน์จากอาหาร
- การมีเสถียรภาพด้านอาหาร

2.ความปลอดภัยของอาหาร

- ต้นทาง
- กลางทาง
- ปลายทาง
- from farm to table

3.โภชนาการสมวัย

- ภาวะโภชนาการของกลุ่มวัยต่าง ๆ
- ขาด/เกิน
- ระดับสติปัญญา

ความสำคัญของโครงการ

- พื้นที่ผลิตอาหารลดลง > เกษตรเชิงเดี่ยว ยางพารา ปาล์ม ฯลฯ
- การปนเปื้อน สารเคมีตกค้าง ในอาหาร
- ปัญหาภาวะโภชนาการในเด็ก เกิดภาวะซีด เตี้ย ฯลฯ
- วัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านสมุนไพร ถูกทดแทนด้วยอาหารตะวันตก

สถานการณ์ปัญหาระบบอาหาร ภาคใต้

ภูมิสังคมภาคใต้

- พื้นที่ 44.2 ล้านไร่
- ทำการเกษตร 21.7 ล้านไร่
- มีอินทรีย์ 1.1 แสนไร่
- ส่วนใหญ่วิถีเกษตรเชิงเดี่ยว

ยางพารา ปาล์ม > 50%

พื้นที่เกษตร อาหาร ประมาณ <30%

อาหารปลอดภัย

- ตรวจพบการปนเปื้อนสารเคมีในอาหาร
- ผักผลไม้ สัตว์ ปนเปื้อนสารเคมี
- พื้นที่การทำเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ยังมีน้อย
- สถานการณ์ด้านสุขาภิบาลอาหารมีปัญหา

โภชนาการสมวัย

- อัตราภาวะทุพโภชนาการ/โภชนาการเกิน ในกลุ่มวัย
- การจัดระบบอาหารกลางวันใน ศพด./โรงเรียน ไม่ได้มาตรฐาน

ทุกขภาวะคนใต้

- เจ็บ ป่วย ตาย ด้วยโรคหลอดเลือด เรื้อรัง มะเร็ง 1.2 ล้านคน/ปี
- เกษตรกรมีสารตกค้าง เสี่ยงอันตราย 69 %

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ในกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรเชิงเดี่ยว โดยการขยายผลรูปแบบการทำเกษตรผสมผสานในสวนยางพาราแบบ ก 2,3 รูปแบบการทำเกษตร 1 ไร่'หลายแสน สู่งานเชิงนโยบาย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบระบบการเชื่อมโยงผลผลิต (Matching Model) และกระจายอาหารปลอดภัยจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค โดยใช้กลไก สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ ในพื้นที่อำเภอบางกล่ำและอำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
3. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนนโยบายและสื่อสารสาธารณะ ด้านอาหารปลอดภัยในจังหวัดปัตตานี
4. เพื่อขยายผลและผลักดันรูปแบบการดำเนินงานบูรณาการระบบอาหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดยะลาสู่ภารกิจงานปกติของ หน่วยงาน และยกระดับเทศบาลนครยะลาเป็นต้นแบบการจัดการระบบอาหารเพื่อสุขภาพอย่างสมดุล
5. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการระบบอาหาร โดยกลไกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาภาวะโภชนาการในกลุ่มเด็กเล็ก เด็กนักเรียนและกลุ่มเปราะบาง ในภาวะวิกฤติ
6. เพื่อผลักดันการดำเนินงานระบบอาหารผ่านกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ระบบอาหารแบบบูรณาการ ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส)

โครงการ ขับเคลื่อนงาน 4 เรื่องสำคัญ

1. ความมั่นคงทางอาหาร

- เกษตรผสมผสานในสวนยาง
- เกษตรผสมผสาน 1 ไร่หลายแสน

2 ความปลอดภัยของอาหาร

- อุทยานอาหารปลอดภัย
- ตลาดอาหารปลอดภัย
- ระบบ matching model
- ยุทธศาสตร์อาหารปลอดภัย

3 โภชนาการสมวัย

- ตำบลบูรณาการระบบอาหาร ยะลา
- การจัดการระบบอาหารในภาวะวิกฤติ Covid

4 ยุทธศาสตร์ระบบอาหารระดับจังหวัด/กลุ่ม

บทเรียนการดำเนินงานอาหารสงขลาที่ผ่านมา

1. ความมั่นคงทางอาหาร

- **พืชร่วมยาง > model พืชร่วมยาง 10 รูปแบบ, แปลง
ต้นแบบ, หลักสูตร**
- **เกษตรผสมผสาน > หลักสูตร, แหล่งเรียนรู้การทำเกษตรผสม
ผสาน**

2. อาหารปลอดภัย

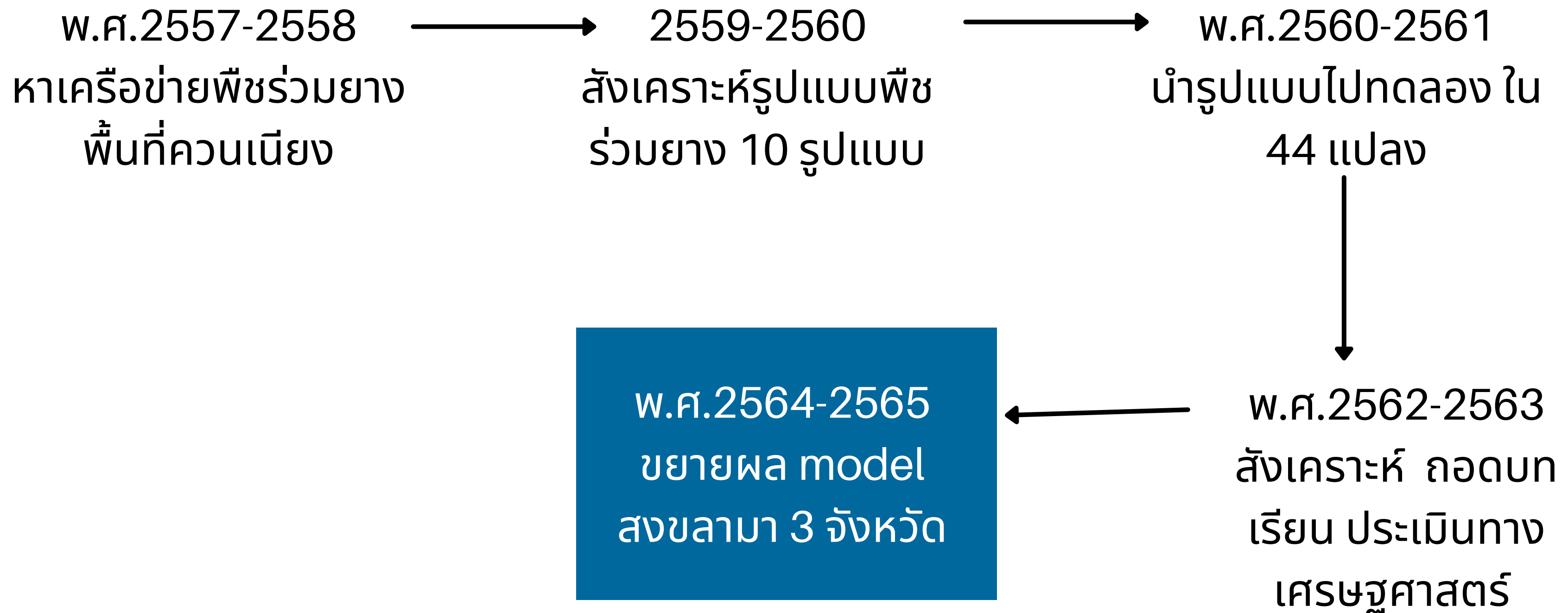
- **ตลาดสีเขียว ในเอกชน ท้องถิ่น > อุทยานอาหาร ตลาดเกษตร**
- **matching model, ระบบตลาด online**

3. โภชนาการสมวัย

- **ตำบลบูรณาการระบบอาหาร ในโรงเรียน ศพด.**

4. การพัฒนายุทธศาสตร์ระบบอาหารในระดับจังหวัด

เส้นทางการพัฒนาประเด็นเกษตรผสมผสานในสวนยาง

องค์ความรู้ประเด็นความมั่นคงทางอาหาร : พืชร่วมยาง การเพิ่มพื้นที่อาหารปลอดภัยในสวนยาง

บทสังเคราะห์ปัญหาทางพาราไทย
และข้อเสนอเชิงนโยบายพืชร่วมยาง

ผู้เขียน
วศ.ดร.สมบุรณ์ เจริญจิระตระกูล, ดร.โชติยะ คงมณี
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

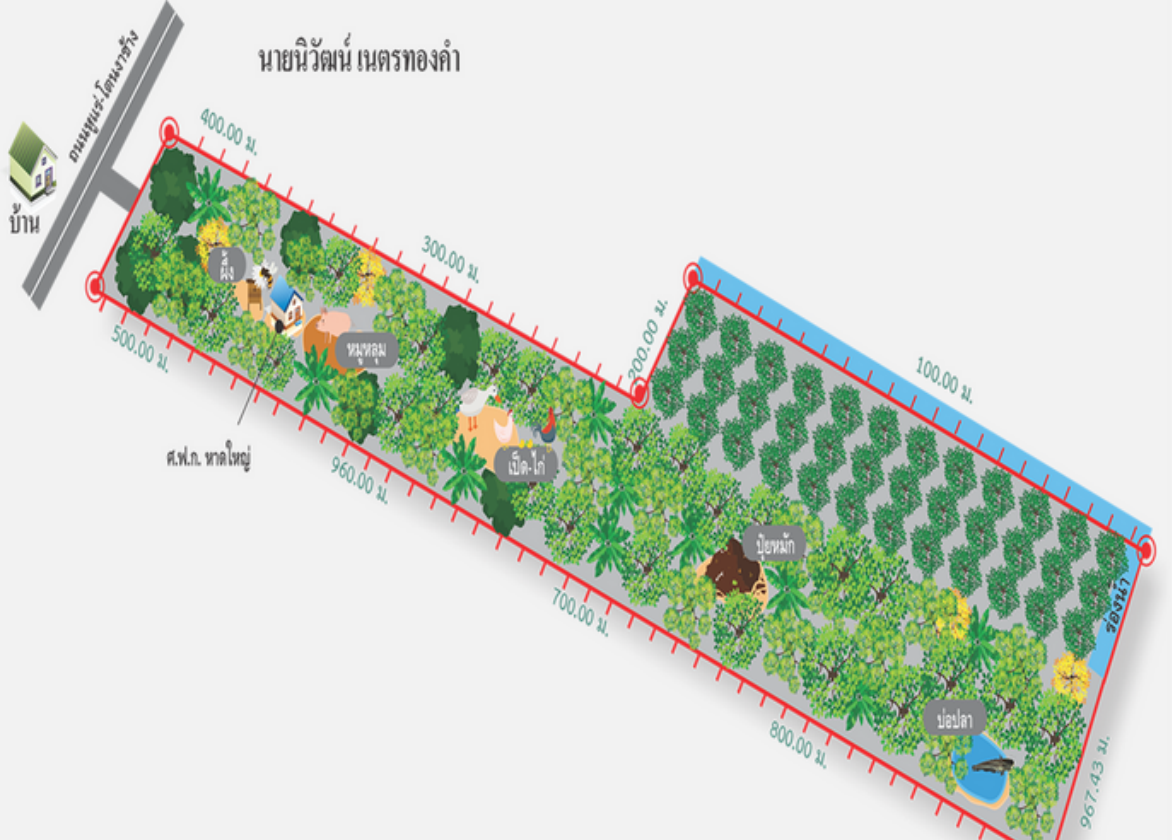
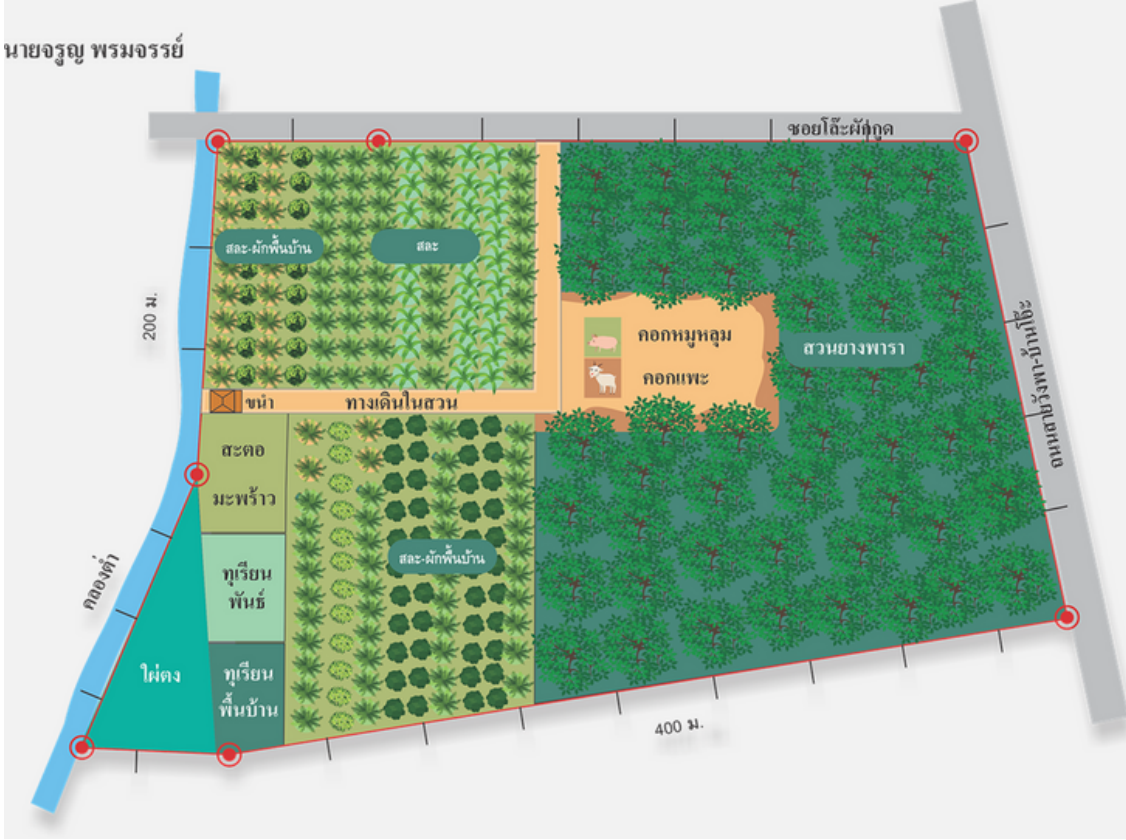
วนเกษตรยางพารา
RUBBER AGROFORESTRY

ผศ.ปราโมทย์ แก้ววงศ์ศรี
Assist. Prof. Dr.Pramoth Kheowongari
ดร.สุรชาติ เพชรแก้ว
Dr.Surachart Pechkeo
คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

แนวทิวสร้างความหลากหลาย
ในสวนยางพารา

ผู้เขียน: ผศ.ดร.ปราโมทย์ แก้ววงศ์ศรี

- Model การทำเกษตรผสมผสานในสวนยาง 5 แบบ
- มีแหล่งเรียนรู้ 40 แปลง
- มีหลักสูตร
- มีเครือข่ายนักวิชาการช่วยให้คำปรึกษา
- มีกลไกสมัชชาเกษตรผสมผสานในสวนยาง

เส้นทางการพัฒนาประเด็นเกษตรผสมผสาน 1 ไร่ 1 แสน

พ.ศ.2557-2558

- ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์เชิงแส
- ศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้านจะนะ

2559-2560

Mapping ศูนย์เรียนรู้เรื่องอาหาร
-ประมง
-ผัก ผลไม้
-ปศุสัตว์

2561-2562

- 1.เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนำรูปแบบไปปรับนโยบายส่งเสริม 1 ไร่ 1 แสน
 - หลักการเกษตรปราณีต
 - วางระบบพัฒนาเพื่อการเรียนรู้เกษตรกร
 - พัฒนาพื้นที่ต้นแบบ
- 2.ท้องถิ่นจังหวัดผลักดันรูปแบบให้ท้องถิ่นนำไปส่งเสริมชุมชน

พ.ศ.2562-2563

- หลักสูตร
- แหล่งเรียนรู้ 10 แปลง
- ยกระดับ 1 ไร่ หลายนแสน

พ.ศ.2564-2565
ขยายผล model
สงขลามา 3 จังหวัด

องค์ความรู้ จากการดำเนินงานที่ผ่านมา : ความมั่นคงทางอาหาร

Model การทำเกษตร 1 ไร่ 1 แสนและศูนย์เรียนรู้
บ้านควา อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา
หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ 10 แปลง

หลักคิดในการดำเนินงานความมั่นคงทางอาหาร

เกษตรกรรมยั่งยืน หมายถึง การทำการเกษตรที่ครอบคลุมวิถีชีวิต **กระบวนการผลิต การจัดการฟาร์มทุกรูปแบบตั้งแต่ การผลิต การกระจายผลผลิต และการบริโภค** เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมนำไปสู่**การพึ่งตนเองของประชาชน** ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มคนว่างงาน หรือกลุ่มแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากโควิด และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค โดย**การส่งเสริมการเกษตรผสมผสาน วนเกษตร การทำเกษตรแบบปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** ในพื้นที่สวนยาง สวนปาล์มแบบยั่งยืน หรือพืชเชิงเดี่ยวอื่น ๆ รวมทั้งการทำเกษตรผสมผสาน 1 ไร่ 1 แสน

สอดคล้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพอเพียง model BCG

ประเด็นหารือวันนี้

- การพัฒนาระบบเกษตรผสมผสานในสวนยาง
- การพัฒนาเกษตรผสมผสานตาม model 1 ไร่ 1 แสน
(ยกระดับเป็น 1 ไร่ หลายแสน)

เป้าหมายโครงการ

- เกิดต้นแบบในการสร้างความมั่นคงทางอาหารระดับครัวเรือน การทำเกษตรผสมผสานในสวนยาง และ 1 ไร่ 1 แสน จำนวน 150 ครัวเรือน
 - เกษตรผสมผสานในสวนยาง 120 ครัวเรือน
 - เกษตรผสมผสาน 1 ไร่ 1 แสน 30 ครัวเรือน
- เกิดการสังเคราะห์ องค์ความรู้
- ยกระดับเป็นข้อเสนอนโยบายเพื่อขยายผลในวงกว้าง